

Res Ipsa Loquitur

- Res Ipsa Loquitur हा लॅटिन शब्द आहे ज्याचा अर्थ " **गोष्ट स्वतःसाठी बोलते.**" हा एक कायदेशीर सिद्धांत आहे ज्याचा वापर टॉर्ट कायद्यामध्ये केला जातो, विशेषतः निष्काळजीपणाच्या प्रकरणांमध्ये, प्रत्यक्ष पुराव्याच्या अनुपस्थितीतही, घटनेतील तथ्य किंवा परिस्थितीवरून निष्काळजीपणाचा अंदाज लावण्यासाठी. या सिद्धांतानुसार, घटनेच्या सभोवतालची वस्तुस्थिती इतकी स्पष्ट आहे की ते हे स्पष्ट करतात की काही प्रकारच्या निष्काळजीपणाशिवाय दुखापत होऊ शकली नसती.

मुख्य घटक:

1. **प्रतिवादीचे नियंत्रण:** ज्या वाद्य किंवा वस्तूमुळे दुखापत झाली ती प्रतिवादीच्या अनन्य नियंत्रणाखाली असावी.
2. **अपघाताचे स्वरूप:** अपघात हा अशा प्रकारचा असावा जो सामान्यतः निष्काळजीपणाशिवाय घडत नाही.
3. **योगदानात्मक निष्काळजीपणाची अनुपस्थिती:** फिर्यादीने त्यांच्या स्वतःच्या निष्काळजीपणामुळे झालेल्या नुकसानीस हातभार लावला नसावा.

कायद्यातील प्रासंगिकता:

- पुरावा शिफ्टचे ओझे: सामान्यतः, निष्काळजीपणाच्या प्रकरणात, वादीने हे सिद्ध केले पाहिजे की प्रतिवादी निष्काळजी होता. तथापि, Res Ipsa Loquitur अंतर्गत, पुराव्याचे ओझे प्रतिवादीकडे जाऊ शकते, ज्याने हे सिद्ध केले पाहिजे की ते निष्काळजी नव्हते.
- निष्काळजीपणाचा अंदाज: हा सिद्धांत न्यायालयाला असा अंदाज लावू देतो की प्रतिवादीचे निष्काळजीपणा हे इजा होण्याचे संभाव्य कारण आहे, अगदी प्रत्यक्ष पुराव्याशिवाय.

संबंधित तरतुदी:

- **भारतीय पुरावा कायदा, 1872 - कलम 114 :** जर तथ्ये स्वतःसाठी बोलतात अशा असतील तर न्यायालय निष्काळजीपणाच्या अस्तित्वासह विवादित नसलेल्या तथ्यांचे अस्तित्व गृहित धरू शकते. ही तरतूद Res Ipsa Loquitur च्या सिद्धांताशी संरेखित आहे.

डॉ. शोनल जॉन यांच्या नोट्स

केस लॉ : बायर्न वि. बोडल (1863)
वस्तुस्थिती: गोदामाच्या खिडकीतून पिठाची बॅरल फिर्यादीवर पडली. प्रतिवादी गोदामाचा मालक होता, परंतु त्याच्या निष्काळजीपणाचा कोणताही थेट पुरावा नव्हता.
निर्णय: न्यायालयाने रेस इप्सा लोकिटूर लागू केला, असे धरून की बॅरल्स काही निष्काळजीपणाशिवाय खिडक्यांमधून पडत नाहीत आणि अशा प्रकारे प्रतिवादी निष्काळजी असल्याचे मानले गेले.

केस लॉ: स्कॉट वि. लंडन आणि सेंट कॅथरीन डॉक्स कंपनी (1865)
तथ्य: प्रतिवादीने चालवलेल्या गोदामातून साखरेच्या पोत्या पडल्याने फिर्यादी जखमी झाला. पिशव्या कशा पडल्या हे फिर्यादीला दाखवता आले नाही.
निर्णय: न्यायालयाने निष्काळजीपणाचा निष्कर्ष काढण्यासाठी Res Ipsa Loquitur लागू केला, असा निर्णय दिला की अशी दुर्घटना केवळ प्रतिवादीच्या निष्काळजीपणामुळेच घडू शकते, कारण पिशव्या प्रतिवादीच्या नियंत्रणाखाली होत्या.

लक्ष्मण वि. लक्ष्मी नारायण (1966)
वस्तुस्थिती: बांधकाम सुरू असलेल्या इमारतीच्या भिंतीचा काही भाग त्याच्या अंगावर कोसळल्याने फिर्यादी जखमी झाला. फिर्यादीने बिल्डरवर फिर्याद दिली.
निर्णय: न्यायालयाने रेस इप्सा लोकिटूर लागू केले, असे अनुमान काढले की भिंत कोसळणे हे बांधकाम प्रक्रियेतील निष्काळजीपणामुळे झाले आहे, कारण निष्काळजीपणाशिवाय असे अपघात होत नाहीत.

डॉ. शोनल जॉन यांच्या नोट्स

शांती विरुद्ध उत्तर पश्चिम रेल्वे (2007)
तथ्य: फिर्यादीचे सामान ट्रेनमध्ये प्रवास करताना हरवले. ट्रेनने सामानाची हाताळणी प्रतिवादीच्या ताब्यात होती, परंतु फिर्यादीला तोटा कसा झाला हे सिद्ध करता आले नाही.
निर्णय: न्यायालयाने रेस इप्सा लोकिटुर लागू केला, रेल्वेच्या निष्काळजीपणाचा अंदाज लावला, कारण अशा परिस्थितीत सामानाचे नुकसान ही एक असामान्य घटना होती जी निष्काळजीपणाशिवाय घडली नसती.

विविध कायदेशीर प्रणालींमध्ये अर्ज:

- यूके आणि यूएसए सारख्या सामाईक कायद्याच्या अधिकारक्षेत्रात, रेस इप्सा लोकिटुरची नियमितपणे विनंती केली जाते ज्या परिस्थितीत प्रतिवादीचे नियंत्रण असते अशा परिस्थितीत दुखापत होते आणि निष्काळजीपणाशिवाय दुर्घटना घडली नसती.
- विशेषतः निष्काळजीपणाच्या प्रकरणांमध्ये, टॉर्ट कायद्याचा भाग म्हणून भारतीय कायदा देखील रेस इप्सा लोकिटुरच्या तत्वाचे पालन करतो. भारतीय न्यायव्यवस्थेने अपघातांच्या प्रकरणांमध्ये हे तत्त्व लागू केले आहे जेथे दुखापतीचे कारण स्पष्ट आहे परंतु जेथे निष्काळजीपणाचा थेट पुरावा नाही.

निष्कर्ष:

- रेस इप्सा लोकिटुर हे निष्काळजीपणाच्या प्रकरणांमध्ये एक शक्तिशाली साधन आहे, ज्यामुळे न्यायालयाला अपघाताचे स्वरूप आणि परिस्थितीवर प्रतिवादीचे नियंत्रण यावर आधारित निष्काळजीपणाचा निष्कर्ष काढता येतो.
- ज्या परिस्थितीत निष्काळजीपणाचा थेट पुरावा मिळणे कठीण असते परंतु खटल्यातील तथ्ये निष्काळजीपणाचे स्पष्टपणे सूचित करतात अशा परिस्थितीत हे फिर्यादीला मदत करते.

अपरिहार्य अपघात

- अपरिहार्य अपघात हा टॉर्ट कायद्यातील बचाव आहे जिथे प्रतिवादी दावा करतो की नुकसान किंवा दुखापत एखाद्या घटनेमुळे झाली आहे जी वाजवी काळजी घेऊन देखील टाळता आली नसती. हे सर्व योग्य काळजी आणि सावधगिरी बाळगूनही घडलेल्या अपघाताचा संदर्भ देते.

तत्त्व:

- अपरिहार्य अपघात हा निष्काळजीपणाच्या प्रकरणांमध्ये बचाव आहे जेथे प्रतिवादी असे प्रतिपादन करतो की कोणतीही निष्काळजीपणा गुंतलेली नव्हती आणि नुकसानास कारणीभूत घटना अपरिहार्य होती.
- मुख्य कल्पना अशी आहे की अपघात टाळता येण्याजोगा होता आणि प्रतिवादीच्या बाजूने कोणतीही चूक किंवा निष्काळजीपणा नव्हता.

वैशिष्ट्ये:

- घटना मानवी नियंत्रणाबाहेर होती.
- प्रतिवादीला कोणताही निष्काळजीपणा किंवा दोष श्रेय दिले जाऊ शकत नाही.
- जरी प्रतिवादीने सर्व वाजवी खबरदारी घेतली असली तरी नुकसान अटळ होते.

केस लॉ: स्कॉट वि. लंडन आणि सेंट कॅथरीन डॉक्स कंपनी (1865)

तथ्य: प्रतिवादीच्या मालकीच्या गोदामातून साखरेच्या पोत्या पडल्याने फिर्यादी जखमी झाला. पिशव्या खाली पडणे हा एक अपरिहार्य अपघात होता, अशी याचिका प्रतिवादीने केली.

निकाल: न्यायालयाने असा निर्णय दिला की अपरिहार्य अपघात हा येथे वैध बचाव नाही कारण अपघात अटळ होता हे सिद्ध करण्यात प्रतिवादी अयशस्वी ठरला आणि घटनेच्या स्वरूपामुळे निष्काळजीपणाची उपस्थिती स्थापित केली गेली.

डॉ. शोनल जॉन यांच्या नोट्स

बटरफील्ड वि. फॉरेस्टर (1809)

तथ्य: फिर्यादी रात्री त्याच्या घोड्यावर स्वार होता आणि प्रतिवादीने निष्काळजीपणे आणलेल्या अडथळ्याला धडकला.

निकाल: न्यायालयाने प्रतिवादी जबाबदार नसल्याचा निर्णय दिला कारण वादीच्या स्वतःच्या निष्काळजीपणामुळे अपघातात लक्षणीय योगदान होते. हे प्रकरण हायलाइट करते की अपरिहार्य अपघाताच्या उपस्थितीतही, फिर्यादीच्या निष्काळजीपणामुळे पुनर्प्राप्तीस अडथळा येऊ शकतो.

आधुनिक कायद्यातील प्रासंगिकता:

- अपरिहार्य अपघाताचे तत्त्व अस्तित्वात असले तरी, आधुनिक टॉर्ट कायद्यामध्ये ते अतिशय संकुचितपणे लागू केले जाते. न्यायालयांना अनेकदा स्पष्ट पुरावे आवश्यक असतात की वाजवी काळजी घेऊनही अपघात टाळता आला नसता.

नुकसान च्या remoteness of damage

कृतींमुळे थेट नजीकच्या नुकसानीसाठी जबाबदार धरला जाऊ शकतो . कर्तव्याच्या उल्लंघनामुळे खूप दूरस्थ किंवा अप्रत्यक्षपणे झालेले नुकसान टॉर्टमध्ये वसूल करता येत नाही.

तत्त्व:

- रिमोटनेसची संकल्पना हे सुनिश्चित करून टॉर्टमधील दायित्वाच्या मर्यादेवर मर्यादा घालण्याचा प्रयत्न करते की कायद्याच्या वेळी किंवा वगळण्याच्या वेळी वाजवीपणे अंदाजे असलेल्या नुकसानांवरच दावा केला जाऊ शकतो.
- द वॅगन माऊंड (क्रमांक 1) मध्ये दूरदृष्टीची चाचणी स्थापित केली गेली, ज्याने दूरस्थतेच्या तत्त्वाच्या सीमा स्पष्ट केल्या.

दूरस्थतेसाठी मुख्य चाचणी:

- पूर्वदृष्टी चाचणी: प्रतिवादी केवळ इव्हेंटच्या वेळी त्यांच्या कृत्यांमुळे झालेल्या हानीसाठी जबाबदार आहे. हे वॅगन माऊंड प्रकरणात मांडलेले तत्व आहे.

© रेषेअर अकादमी - लॉ ऑफ टॉर्ट्स - शेवटच्या मिनिटात पुनरावृत्ती

डॉ. शोनल जॉन यांच्या नोट्स

केस कायदा: वॅगन माउंड (क्रमांक 1) [1961] AC 388
तथ्य: प्रतिवादीच्या मालकीच्या जहाजाने बंदरात तेल सांडले. तेल दूरच्या भागात गेल्यानंतर आग लागली. जवळच्या गोदीत काम करणाऱ्या फिर्यादीच्या मालमतेला आग लागल्याने नुकसान झाले.
निकाल: हाऊस ऑफ लॉर्ड्सने असा निर्णय दिला की आगीत झालेल्या नुकसानीसाठी प्रतिवादी जबाबदार नाही कारण ते अंदाजे नव्हते. जरी तेल गळती हे आगीचे थेट कारण असले तरी, आग स्वतःच प्रतिवादीच्या कृतीचा अंदाजे परिणाम नव्हता.
तत्त्व: या प्रकरणाने हे स्थापित केले आहे की नुकसान भरून काढता येण्याजोगे असणे आवश्यक आहे. दूरस्थतेच्या चाचणीसाठी प्रतिवादीने त्यांच्या कृतींमुळे होणाऱ्या हानीचा प्रकार (हानीची व्याप्ती किंवा पद्धत नव्हे) अंदाज लावणे आवश्यक आहे.

ह्यूजेस विरुद्ध लॉर्ड अँडव्होकेट (1963)
तथ्य: मुलांचा एक गट बांधकाम साइटजवळ खेळत होता. एका मुलाने कामगारांनी सोडलेल्या दिव्यावर ठोठावला, त्यामुळे स्फोट झाला आणि आग लागली. स्फोटात फिर्यादी भाजले.
निकाल: हाऊस ऑफ लॉर्ड्सने प्रतिवादी जबाबदार असल्याचे मानले. न्यायालयाने निर्णय दिला की हानीचा प्रकार (स्फोट) अंदाजे आहे, जरी अचूक पद्धत (आग आणि जळणे) नाही. घटनांच्या तंतोतंत अनुक्रमापेक्षा हानीचा प्रकार अंदाजे आहे की नाही यावर न्यायालयाने लक्ष केंद्रित केले.

ओव्हरसीज टॅकशिप (यूके) लिमिटेड वि. मॉर्टिस डॉक आणि इंजिनियरिंग कंपनी लिमिटेड (द वॅगन माउंड (क्रमांक 2)) [1967] 1 एसी 617
तथ्ये: हे प्रकरण द वॅगन माउंड (क्रमांक 1) चे अनुसरण करते आणि पूर्वदृष्टी चाचणी स्पष्ट करते. प्रतिवादीच्या जहाजाने बंदरात तेल सांडले आणि शेवटी तेलामुळे फिर्यादीच्या मालमतेला आग लागली.
निवाडा: हाऊस ऑफ लॉर्ड्सने असा निर्णय दिला की प्रतिवादी जबाबदार आहे कारण आगीचे विशिष्ट कारण (तेल प्रज्वलन) नसले तरीही नुकसानाचा प्रकार (तेल गळतीमुळे आग) अंदाजे आहे. याने हे स्पष्ट केले की हानीच्या प्रकाराची पूर्वस्थिती ही दूरस्थता ठरवण्यात महत्त्वाची समस्या होती.

© रेस्पेअर अकादमी - लॉ ऑफ टॉर्ट्स - शेवटच्या मिनिटात पुनरावृत्ती

डॉ. शोनल जॉन यांच्या नोट्स

नुकसान आणि दूरस्थपणाचे प्रकार:

- थेट नुकसान: प्रतिवादीच्या कृत्याचा तात्काळ परिणाम म्हणून होणारे नुकसान, जे सहज लक्षात येऊ शकतात.
- प्रतिवादीच्या कृतींचा परिणाम म्हणून होणारे नुकसान परंतु प्रत्यक्ष नसतात. हे खूप दूरस्थ मानले जाऊ शकतात किंवा नसू शकतात.
- हस्तक्षेप करणाऱ्या घटना (Novus Actus Interveniens): प्रतिवादीच्या कृती आणि फिर्यादीच्या हानीच्या दरम्यान एखादी हस्तक्षेप करणारी घटना घडल्यास, घटना कारणाची शृंखला खंडित करते असे मानले जात असल्यास प्रतिवादी जबाबदार असू शकत नाही.

दूरस्थतेची मुख्य चाचणी:

- वाजवी पूर्वदृष्टी चाचणी: एखाद्या व्यक्तीने हानीच्या प्रकाराचा वाजवी अंदाज लावला असता, जरी ते नेमके कोणत्या प्रकारे घडले याचा अंदाज लावता येत नसला तरीही तो नुकसानीसाठी जबाबदार असेल. ही चाचणी प्रतिवादीची जबाबदारी केवळ त्या नुकसानांपुरती मर्यादित करते जे त्यांच्या निष्काळजी कृत्यांचे निकटवर्तीय परिणाम होते.

निष्कर्ष:

- अपरिहार्य अपघात: हा बचाव केवळ तेव्हाच लागू होतो जेव्हा योग्य काळजी घेऊनही अपघात पूर्णपणे टाळता येत नाही. आधुनिक टॉर्ट कायद्यामध्ये हे स्थापित करणे कठीण आहे, कारण अनेकदा अपघात घडवण्यात निष्काळजीपणा महत्त्वाची भूमिका बजावते.
- हानीची दूरस्थता: हे तत्त्व प्रतिवादीच्या उत्तरदायित्वाची व्याप्ती केवळ त्यांच्या कृतींमुळे थेट अंदाजे असलेल्या नुकसानांपुरते मर्यादित करते. वॅगन माऊंड प्रकरणात रिमोटनेसची मुख्य चाचणी स्थापित केली गेली, ज्यासाठी हानीच्या प्रकाराची पूर्वस्थिती आवश्यक आहे, जरी हानीची पद्धत किंवा व्याप्ती आवश्यक नाही.

डोनोघ्यू वि. स्टीव्हनसन (1932)

तथ्ये:

- केसचे नाव: डोनोघ्यू वि. स्टीव्हनसन [१९३२] एसी ५६२ (हाऊस ऑफ लॉर्ड्स)
- तथ्य: श्रीमती डोनोघ्यू स्कॉटलंडमधील पेस्ले येथील एका कॅफेमध्ये गेल्या आणि त्यांनी अदरक बिअरची बाटली मागवली. अदरक बिअर एका अपारदर्शक बाटलीत दिली गेली आणि तिचा काही भाग खाल्ल्यानंतर तिने उरलेली ग्लासमध्ये ओतली. असे केल्यावर तिला बाटलीतील गोगलगायीचे कुजलेले अवशेष सापडले. परिणामी, तिला गॅस्ट्रोएन्टेरिटिसचा त्रास झाला आणि तिने निर्माता मिस्टर स्टीव्हनसन यांच्यावर नुकसान भरपाईसाठी दावा दाखल केला, जरी तिने स्वतः पेय खरेदी केले नसले तरी (ते तिच्या मित्राने विकत घेतले होते).

कायदेशीर समस्या:

- कायदेशीर समस्या असा होता की उत्पादकाने त्यांच्याकडून उत्पादन थेट खरेदी न करणाऱ्या ग्राहकांची काळजी घेण्याचे कर्तव्य दिले आहे का.

निवाडा:

- हाऊस ऑफ लॉर्ड्सचा निर्णय: लॉर्ड ऍटकीन यांच्या नेतृत्वाखालील हाऊस ऑफ लॉर्ड्सने श्रीमती डोनोघ्यू यांच्या बाजूने निर्णय दिला. याने " शेजारी तत्त्व" स्थापित केले, जे आधुनिक निष्काळजीपणाच्या कायद्याला आधारभूत आहे. लॉर्ड ऍटकिनने सांगितले की वस्तूच्या निर्मात्याने थेट करार संबंध नसतानाही, अंतिम ग्राहकाची काळजी घेणे कर्तव्य आहे.

तत्त्व:

- शेजारी तत्त्व: लॉर्ड ऍटकिनने प्रसिद्धपणे म्हटले आहे: "उत्पादनांच्या निर्मात्याने ज्या स्वरूपात उत्पादकाचे हात सोडले होते त्या स्वरूपात ग्राहकांपर्यंत पोहोचण्याचा हेतू आहे... ग्राहकाला वाजवी काळजी घेणे आवश्यक आहे." तत्त्व हे आहे की एखाद्याच्या शेजाऱ्याला इजा पोहोचण्याची शक्यता असलेल्या कृत्ये किंवा वगळण्यापासून दूर राहण्याची काळजी घेणे आवश्यक आहे - ज्याची व्याख्या एखाद्याच्या कृत्यांमुळे जवळून आणि थेट प्रभावित झालेल्या व्यक्ती म्हणून केली जाते.

डॉ. शोनल जॉन यांच्या नोट्स

महत्त्व:

- हे प्रकरण निष्काळजीपणाच्या कायद्याच्या विकासामध्ये महत्त्वपूर्ण आहे कारण यामुळे उत्पादकांच्या उत्तरदायित्वाची व्याप्ती वाढवली आहे, ज्यांच्याशी त्यांचे कराराचे संबंध आहेत त्यांच्यासाठीच नव्हे तर सदोष उत्पादनांमुळे नुकसान होऊ शकणाऱ्या ग्राहकांसाठी देखील.
- डोनोघ्यू वि. स्टीव्हनसन प्रकरण हे अनेकदा आधुनिक निष्काळजीपणाच्या कायद्याचे मूळ म्हणून उद्धृत केले जाते, ज्यामुळे उत्पादन-संबंधित दुखापतींमध्ये कठोर उत्तरदायित्वाचे उदाहरण निर्माण केले जाते.

संबंधित तरतुदी:

- निष्काळजीपणाचा अपमान: या प्रकरणाने हे सिद्ध केले की करार नसतानाही निष्काळजीपणा येऊ शकतो आणि उत्पादकांनी त्यांच्या उत्पादनांच्या ग्राहकांना काळजी घेणे बंधनकारक आहे.
- ग्राहक संरक्षण: ग्राहक संरक्षण कायदा, 2019 अंतर्गत, Donoghue v. Stevenson मध्ये स्थापित केलेल्या तत्वांनुसार ग्राहक सदोष वस्तूंमुळे झालेल्या नुकसानीसाठी कारवाई करू शकतात.
- डोनोघ्यू वि. स्टीव्हनसन हे टॉर्ट कायद्यातील सर्वात उद्धृत प्रकरणांपैकी एक आहे, विशेषतः दोषपूर्ण वस्तूंसाठी निष्काळजीपणा आणि दायित्वाच्या संदर्भात.

रायलँड वि. फ्लेचर (१८६८)

तथ्ये:

- केसचे नाव: रायलँड वि. फ्लेचर (1868) LR 3 HL 330
- तथ्ये: प्रतिवादी, रायलँडने त्याच्या गिरणीसाठी पाणीपुरवठा करण्यासाठी त्याच्या जमिनीवर एक जलाशय बांधला होता. जलाशयाच्या बांधकामादरम्यान, कामगारांना काही निरुपयोगी खाणी सील करण्यात अयशस्वी झाले. परिणामी, जलाशय पाण्याने भरला असता, तो जवळच असलेल्या फिर्यादी फ्लेचरच्या खाणीत भरला. फ्लेचर यांनी पाणी सुटल्यामुळे झालेल्या पुरामुळे झालेल्या नुकसानीसाठी दावा दाखल केला.

डॉ. शोनल जॉन यांच्या नोट्स

कायदेशीर समस्या:

- प्रतिवादी, रायलँडला त्याच्या जलाशयातून पाणी सुटल्यामुळे झालेल्या नुकसानीसाठी कठोरपणे जबाबदार धरले जाऊ शकते की नाही, जरी त्यात कोणतीही निष्काळजीपणा समाविष्ट नव्हती.

निवाडा:

- हाऊस ऑफ लॉर्ड्सचा निर्णय: हाऊस ऑफ लॉर्ड्सने फिर्यादी फ्लेचरच्या बाजूने निर्णय दिला. या प्रकरणाने जमिनीच्या गैर-नैसर्गिक वापरासाठी कठोर दायित्वाचे तत्त्व स्थापित केले. न्यायालयाने असे मानले की जर एखाद्या व्यक्तीने त्यांच्या जमिनीवर असे काहीतरी आणले ज्यामुळे ते निसटल्यास नुकसान होण्याची शक्यता असते, तर निष्काळजीपणाची पर्वा न करता, ते पळून गेल्यामुळे झालेल्या कोणत्याही नुकसानास ते जबाबदार आहेत.

तत्त्व:

- रायलँड वि. फ्लेचर नियम (कठोर दायित्व): रायलँड वि. फ्लेचर मधील निर्णयाने असा नियम घातला आहे की जर एखाद्या व्यक्तीने त्यांच्या जमिनीवर अशी एखादी वस्तू ठेवली जी निसटून गेल्यास हानी होण्याची शक्यता आहे, तर ते कोणत्याही परिणामी नुकसानीसाठी कठोरपणे जबाबदार असतील. कोणतीही निष्काळजीपणा नसली तरीही दायित्व अस्तित्वात आहे, प्रदान केले आहे:
 - जमिनीवर ठेवलेली वस्तू अ-नैसर्गिक आहे (ज्या ठिकाणी ती ठेवली होती तेथे सामान्यपणे आढळत नाही).
 - त्यातून निसटून दुसऱ्याच्या मालमत्तेचे नुकसान होते.

महत्त्व:

- रायलँड वि. फ्लेचर प्रकरणाने टॉर्ट कायद्यामध्ये कठोर उत्तरदायित्वाचे तत्त्व स्थापित केले, जे निष्काळजीपणापेक्षा वेगळे आहे कारण त्याला दोषाचा पुरावा (म्हणजे निष्काळजीपणा) आवश्यक नाही. जर एखादी धोकादायक वस्तू जमिनीवर आणली गेली आणि ती निसटली, त्यामुळे हानी झाली, तर खबरदारीची पर्वा न करता, त्यासाठी जबाबदार व्यक्ती जबाबदार असेल.

कठोर दायित्वास अपवाद:

- खालील प्रकरणांमध्ये प्रतिवादी जबाबदार असू शकत नाही:
 - देवाची कृत्ये (पूर किंवा वादळ यांसारख्या नैसर्गिक आपत्ती).
 - फिर्यादीची संमती.

© रेस्पेअर अकादमी - लॉ ऑफ टॉर्ट्स - शेवटच्या मिनिटात पुनरावृत्ती

डॉ. शोनल जॉन यांच्या नोट्स

- फिर्यादीच्या स्वतःच्या कृतींमुळे हानी झाली.
- सार्वजनिक अधिकारी: जर पलायन प्राधिकरणाच्या हस्तक्षेपामुळे झाले असेल (उदा. अधिक चांगल्यासाठी).

संबंधित तरतुदी:

- कठोर उत्तरदायित्व: आधुनिक कायद्यांतर्गत, रायलँड वि. फ्लेचरची तत्त्वे अनेकदा धोकादायक क्रियाकलापांच्या बाबतीत कठोर उत्तरदायित्वाचा आधार म्हणून पाहिली जातात, जिथे कायदा दोषाशिवाय दायित्व लादतो.
- टॉर्ट कायदा: हे तत्त्व पर्यावरण कायदा, उत्पादन दायित्व आणि धोकादायक पदार्थांचा समावेश असलेल्या प्रकरणांमध्ये संबंधित राहते.

